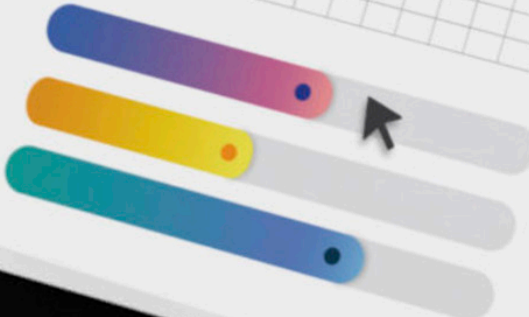

Funded by
the European Union

PRIRUČNIK O PATENTIMA

Patent

T T T

Deo I: Osnovni koncepti	2
1. Šta je patent pronalaska?	2
2. Zašto su patenti korisni?	3
3. Šta su poslovne tajne?	4
4. Trajanje patenta i modeli korišćenja	5
Deo II: Validnost patenta	6
1. Pravne obaveze	6
2. Primeri najbolje prakse oko patenata	8
Deo III: Kako se zaštititi	10
1. Zaštita patenata na Kosovu	10
2. Zaštita patenata u inostranstvu	11
Deo IV: Zakonodavni okvir	15
1. Zakon	15
2. Sekundarno zakonodavstvo	15
Deo V: Komercijalizacija i primena patenata	16
1. Komercijalizacija patenata	16
2. Kršenje patenata i pravni lekovi na raspolaganju	17
Deo VI: Finalne alatke	19
1. Kako dobiti pomoć / kontakti	19
2. Korisne internet stranice	19

Svrha ovog priručnika:

Opšta svrha ovog priručnika je podizanje svesti nosilaca prava i šire populacije o značaju patenata i korisnih modela za razvoj i rast njihovog poslovanja.

Deo I

Osnovni koncepti

Šta je Patent pronalaska

Uzimajući u obzir da se „pronazak“ (izum) može smatrati tehničkim rešenjem postojećeg tehničkog problema (koji može imati oblik proizvoda ili procesa), „patent“ nije ništa drugo do pravni naslov koji mu je država dodelila (i posebno IPA) kojim se daju ekskluzivna prava na taj određeni pronalazak.

PATENTI štite pronalaskes i inovativna rešenja.

PATENTI ne štite:

- naziv vašeg proizvoda/pronalaska
- Njegov ukrasni oblik

Iako možda nemate neophodna finansijska sredstva za sprovođenje opsežnih istraživanja i razvoja da biste osmislili revolucionarnu tehnologiju i pronalaskes, ipak možete „izmišljati“ svaki dan, poboljšavajući način poslovanja u svom poslu, poboljšavajući alate koje koristite, pronalazanjem novih rešenja itd. Takođe ovi manji, ali vredni pronalasci mogu zaslužiti zaštitu kao patenti.

Kao i sva druga prava na intelektualnu svojinu, i na patente se upravlja „principom teritorijalnosti“. To znači da oni uživaju zaštitu u datoj zemlji samo ako su tamo uredno prijavljeni i registrovani. Ako to ne bude slučaj, pronalazak će se smatrati javnim domenom i kao takav, svako može da ga usvoji ili kopira.

Inovativni pojedinci i kompanije mogu biti vlasnici nekoliko patenata na razne pronalaskes koje su stvorili. Nepotrebno je reći da svaki pronalazak treba da bude obuhvaćen posebnim patentom.

Patent je vrlo široka i tehnička tema koja sistematski zahteva pomoć stručnjaka (patentnog zastupnika). Cilj ovog priručnika nije da vas transformiše u stručnjaka za patente ili

advokata, već samo da vam dokaže dovoljno znanja da preduzmete potrebne korake da biste odlučili da li ćete, kada i kako zaštititi svoja inovativna rešenja i izbegavati veće probleme (kao što su, nehotice, kršenje nečijeg patenta). U svakom slučaju, s obzirom na tehničku i naučnu prirodu patenata, neizbežno ćete morati da postavite pravog eksperta za patente koji će vam pomoći.

Zašto su patentni korisni?

Kao što je pomenuto, glavna funkcija patenata je da obezbede ekskluzivna prava na eksploataciju pronalaska.

Kao što je navedeno u članu 23 Zakona o patentima, to u praksi znači da:

- Određeni pronalazak će biti zaštićen od ostalih konkurenata na tržištu;
- Niko ga ne može kopirati ili koristiti bez vašeg odobrenja;
- Ako to učine, moći ćete da primenite svoja patentna prava tako što ćete ih izvesti pred sud i dobiti naknadu;
- Sa druge strane, ako neko želi da koristi vaš patent, moraće da pribavi vaše prethodno odobrenje (i naravno, moći ćete da ga naplatite).

PATENTI su veoma korisni za vas i vaše poslovanje: ako ih imate, imate ekskluzivna prava na pronalazak.

BUDITE OPREZNI da ne kršite patente konkurenata!

Kao što je pomenuto, patentna prava su teritorijalna po prirodi. To podrazumeva da, ako planirate da izvozite u novu zemlju svoje proizvode koji obuhvataju vaš vredan izum ili inovativno tehničko rešenje, prethodno zaštitite svoj patent i ispunite sve zahteve predviđene zakonom dotične države. Drugim rečima, patenti registrovani na Kosovu neće uživati zaštitu u drugim zemljama, osim ako tamo nisu propisno registrovani. To je takozvani „princip teritorijalnosti“.

U svakoj zemlji vaši izumi će biti zaštićeni nacionalnim zakonom i tretiraju se, u sve svrhe i namene, kao nacionalno pravo (drugim rečima, diskriminacija nije moguća samo zato što ste stranac).

Suprotno tome, ako želite da koristite izum, inovativan postupak ili proizvod koji je zaštićen patentom u vašoj zemlji, pobrinite se da to realizujete samo ako imate odobrenje legitimnog vlasnika patenta. U suprotnom ćete prekršiti njegova ekskluzivna patentna prava i možda ćete biti izvedeni pred sud i sankcionisani u skladu s tim: zato pažljivo!

Iako je glavna prednost patenata pružanje efikasne zaštite pronalascima, treba podsetiti da patenti:

- ne štite ime svog pronalaska ili vaših proizvoda/usluga (ovi nazivi treba da budu zaštićeni kao zaštitni znakovi);
- ne štite ukrasni oblik svojih proizvoda (ovi oblici treba da budu zaštićeni kao industrijski dizajn)

Šta su Poslovne tajne?

Poslovne tajne štite sve poverljive poslovne informacije koje kompaniji pružaju konkurentsku prednost, upravo zato što se čuvaju u tajnosti.

Glavni problem sa poslovnim tajnama je taj što njihova zaštita traje samo dok ne ostanu tajne. To znači da ako treća strana, bez činjenja zloupotreba ili kršenja zakona, razume vaše inovativno rešenje koje obuhvata poslovnu tajnu, vaša zaštita zauvek nestaje. Drugim rečima, zaštita može, bar u teoriji, trajati dugo (kao u slučaju čuvene formule Coca-Cole), ili ... do jednog dana! Čim svoj novi proizvod stavite na tržište, vaš konkurent će možda razumeti vašu poslovnu tajnu i ovo automatski ukida njihovu zaštitu. Druga opcija je mnogo češća.

Ovo je potencijalno vrlo opasno i treba ga izbeći po svaku cenu: poslednje što ćete možda želeti jeste da

konkurenti legalno kopiraju vas i vaša inovativna rešenja.

Ukratko, poslovne tajne ne bi trebalo koristiti kao alternativu patentima za zaštitu izuma, već za zaštitu drugih vrsta inventivnih i kreativnih rešenja koja mogu učiniti eksploataciju vaših izuma lakšom ili efikasnijom ili koja doprinose poboljšanju performansi vašeg kompanija. Kao primer, sledeće vrste inovativnih rešenja mogu biti pogodne da budu zaštićene kao poslovna tajna:

- liste klijenata sa njihovim email adresama i preferencama za kupovinu itd.;
- spisak partnera, distributera, itd.;
- napredne marketinške tehnike;
- pristupi za personalizovanije i efikasnije usluge nakon prodaje;
- materijali za obuku;
- analize tržišta;
- analize takmičara, itd.

Ključno je da kompanije preduzmu aktivne mere kako bi održale poverljivost gore navedenih informacija. To bi se u praksi moglo postići ograničavanjem broja ljudi koji imaju pristup poslovnim tajnama (kao na primer lozinke za ulazak u određeni intranet ime-nik) i/ili jačanjem klauzula o poverljivosti u ugovorima o radu određenih profesionalaca, koje prirode svog posla, moraju imati pristup takvim informacijama.

Trenutno je Kosovo u procesu izrade ad hok zakonodavstvo o poslovnim (trgovinskim) tajnama. Za sada su ovakve poverljive informacije zaštićene nelojalnom konkurencijom, ugovorima i deliktima.

Trajanje prava na patente

Kao što je predviđeno u članu 82 iz kosovskog zakona o patentima, patenti su zaštićeni u periodu od 20 godina od datuma prijave. Na kraju ovog dvadesetogodišnjeg perioda oni spadaju u javno vlasništvo i ne mogu se obnoviti.

Međutim, da bi zadržali svoju valjanost tokom celog 20-godišnjeg perioda, vlasnici patenata moraju da imaju na umu da plaćaju godišnje naknade za održavanje svake godine, od treće godine nadalje (videti član 83 zakona o patentima). Ako se ove godišnje naknade ne plate, patent će se poništiti.

Deo II

Validnost патенata

Da bi se zaštitio na Kosovu, pronalazak mora biti prijavljen i registrovan u Kosovskoj agenciji za industrijsku svojinu (IPA). Patenti će se moći registrovati samo ako su u skladu sa zakonskim zahtevima predviđenim Zakonom o patentima (a posebno članovima 7, 9, 11, 13 i 14) i opisanim u nastavku.

Pravni uslovi za validnost patenta na Kosovu

Da bi mogao da dobije patentnu zaštitu na Kosovu, pronalazak mora da:

- **Se poziva na predmet koji se može patentirati:** jednostavno rečeno, predloženi pronalazak ne bi trebalo da spada u jedan od sektora za koji se patenti ne mogu dodeliti u vašoj zemlji, kako je opisano u članovima 7 i 9 kosovskog zakona o patentima. Ove teme koje se ne mogu patentirati uključuju otkrića, naučne metode, matematičke metode, metode poslovanja, estetske kreacije, šeme, pravila i metode za izvođenje mentalnih činova, igranje igara, programe za računare i puke prezentacije informacija. Slično tome, na Kosovu sledeći izumi ne mogu biti predmet patentiranja: izumi čija eksploatacija može biti u suprotnosti sa javnim redom i moralom; biljke ili životinjske sorte, ili biološki neophodni postupci za proizvodnju aviona ili životinja; metode za lečenje ljudskog ili životinjskog tela hirurškom intervencijom ili terapijom i dijagnostičke metode koje se primenjuju na ljudskom ili životinjskom telu i određeni biotehnološki pronalasci (poput procesa kloniranja ljudskih bića).
- **Bude nov:** kako je predviđeno u članu 11 zakona o patentima, pronalazak ne može biti deo „stanja tehnike“. Ovaj tehnički izraz u stvarnosti jednostavno znači da izum nije nov ako je već bilo obelodanjen javnosti bilo gde u svetu putem pismenih ili usmenih obelodanjivanja. Na primer, nećete moći da dobijete patent na Kosovu (ili negde drugde) za pronalazak koji je a) obuhvaćen prethodnim patentom ili 2) koji je detaljno opisan na konferenciji, publikaciji itd., ili 3) ako je predloženi pronalazak jednostavno korišćen negde širom sveta.

- **Imaju industrijsku primenljivost:** to znači da pronalazak mora biti koristan i sposoban za reprodukciju u velikom obimu (bilo koja industrija ili poljoprivreda). Da koristimo pojmove koje koristi član 14. Zakona o patentima, pronalazak uživa industrijsku primenljivost ako se „njegov predmet može proizvesti ili koristiti u bilo kojoj vrsti industrije, uključujući poljoprivredu“.
- **Da ima inovativni korak:** kako to predviđa čl. 13 Zakona o patentima, pronalazak će imati inventivni nivo ako se ne može smatrati očiglednim za „eksperta u struci“. U praktičnom smislu, ako je za nekoga ko poseduje određeni nivo stručnosti u relevantnom polju tehnologije određeni pronalazak očigledan i ne predstavlja stvarni tehnološki napredak u poređenju sa onim što već postoji, tada predmetni pronalazak neće biti patentiran ako nedostaje potreban inventivni korak.
- **Treba da je potpuno obelodanjen:** prilikom podnošenja patenta, od podnosioca prijave se zahteva da opišu i navedu sve detalje o svom pronalasku, u protivnom patent neće biti dodeljen ili se može otkazati u bilo kom trenutku. Član 55 zakona o patentima zahteva da „prijava patenta otkriva pronalazak na način koji je dovoljno jasan i potpun da ga može sprovesti stručno lice“.

Ako predloženi pronalazak ispunjava sve gore navedene zahteve, onda dobijate sertifikat. Čestitamo!

Međutim, iako se gore navedeni zakonski zahtevi mogu činiti lakim za razumevanje, zapravo ih je prilično teško primeniti: samo stručnjak sa ekspertizom u određenoj oblasti tehnologije i znanjem patentnog sistema moći će da odluči da li je pronalazak nov ili nije, dali ima inventivni nivo ili ne, itd. Samo takve vrste profesionalaca moći će da naprave nacrt patenta (u skladu sa zahtevima člana 47, 50 i sledećim kosovskim zakonom o patentima). Drugim rečima, US (Uradi sam) pristup NIJE preporučljiv u polju patenata.

Primeri najbolje prakse u vezi sa patentima

Postoji niz najboljih praksi koje bi korisnici trebali imati na umu u oblasti pronalazaka i patenata. Oni uključuju:

1. Pre podnošenja patenta, pronalasci se ne smeju nikom otkrivati. To je zato što informacije koje su već u javnom domenu ne mogu biti zaštićene patentima, a umesto toga zahtevaju apsolutnu i svetsku novinu. Izumitelji bi zato svoja inovativna rešenja trebalo da tretiraju kao strogo poverljive i da izbegavaju svako otkrivanje (uključujući prezentacije, publikacije, prodaju itd.). Upotreba Sporazuma o neotkrivanju podataka (SNP) toplo se preporučuje za bilo koju moguću diskusiju sa partnerima, programerima ili potencijalnim investitorima.
2. Činjenica da pronalazak nije dostupan na tržištu ne znači da je nov i da je samim tim patentiran. Izumitelji bi trebalo sistematski da vrše pretrage „novosti“ kako bi osigurali da su predloženi izumi zaista potpuno novi širom sveta. Ovo istraživanje ne bi trebalo da obuhvati samo publikacije, akademske i poslovne časopise itd., već i sve relevantne objavljene patentne dokumente. Dve korisne veb stranice u ovom pogledu su: www.epo.org/searching; kao i WIPO - Search International and National Patent Collections.
3. Vlasnici patenata treba sistematski da koriste simbole „R“ ili tekst „PATENTIRANO“ ili „PATENTIRAN PRONALAZAK“ na svim proizvodima koji obuhvataju njihove patentirane izume. Ovo je dobra poruka upozorenja potencijalnim prekršiocima.
4. Vlasnici patenata treba stalno da nadgledaju tržište kako bi osigurali da niko ne kopira ili zloupotrebljava njihove pronalaskе.

5. Treba koristiti pronalazke obuhvaćene patentima, u suprotnom postoji rizik od njihovog otkazivanja ili predmeta prinudne licence. Poglavlje IX kosovskog zakona o patentima reguliše pitanje obaveznih licenci. Konkretnije, član 36 predviđa da vlasnici patenata moraju da koriste pronalazak na teritoriji Republike Kosovo „dovoljno i pod razumnim uslovima“. Ako to ne uspe, bilo koja treća strana, uključujući i vladu, može da zatraži od sudova da im dodele prinudnu dozvolu da mogu da koriste pronalazak bez odobrenja nosioca patenta i besplatno (ili skoro). Vlada može, ako je potrebno, imenovati lokalnu kompaniju koja će u njeno ime proizvesti pronalazak. Ovaj postupak je, međutim, prilično redak.

Deo III

Kako se zaštititi

Kao što je pomenuto u I delu, Odeljak 1 ovog priručnika, korisnici treba da zaštite svoje oznake u svim zemljama u kojima posluju ili nameravaju da posluju. To je zato što su prava intelektualne svojine, uključujući patente, teritorijalne prirode (na osnovu principa TERITORIJALNOSTI). To znači da ulazak u novu zemlju bez urednog prijavljivanja njihovih patenata može biti potencijalno vrlo opasan: njihovi izumi se mogu kopirati, a njihovi legitimni vlasnici možda neće moći mnogo učiniti da zaštite i primene svoja prava.

Zaštita patenata na Kosovu

Da bi se dobila zaštita patenta na Kosovu, prijava se mora podneti nacionalnoj kancelariji za intelektualnu svojinu pod nazivom Kosovska agencija za industrijsku svojinu (IPA). Posetite sledeću veb stranicu da biste dobili informacije o obrascu koji treba da koristite, naknadama za plaćanje i proceduri koju treba slediti: KIPA (rks-gov.net).

Posebno se mora koristiti standardni obrazac za prijavu (nalazi se na gore navedenoj veb stranici). Kao što je naznačeno u članu 50 Zakona o patentima, prijava mora da sadrži zahtev za priznanje patenta, opis pronalaska, jedan ili više zahteva, sažetak i skice pronalaska. Moraju se platiti odgovarajuće takse za prijavljivanje. Prijava patenta mora se podneti u pisanom obliku, u tri primerka, direktno kod Agencije za industrijsku svojinu.

Treba podsetiti da prijava patenta na Kosovu može zahtevati prioritet ranije prijave podnete u drugoj zemlji. Član 63 Zakona o patentima predviđa da svako pravno ili fizičko lice koje je uredno podnelo prijavu patenta u nekoj od država članica potpisnica Pariske konvencije ili STO, uživa pravo prvenstva u periodu od dvanaest meseci od datuma prvog podnošenja, da podnese prijavu za isti pronalazak u Republici Kosovo. Ako je to slučaj, datum podnošenja zahteva na Kosovu će povratiti datum na raniju prijavu koja je korišćena kao osnova za zahtev za prioritet.

Postupak prijave podleže Administrativnom uputstvu o postupku registracije patenata (MTI br. 13/2016). Takav zakonodavni tekst sadrži detaljnije informacije o tome šta prijava patenta treba da sadrži (kao na primer dodatne informacije o patentnim

zahtevima, opisima, itd.), kao i postupak za priznavanje patenta na Kosovu (član 4).

phodno kontaktirati obučenog patentnog zastupnika za izradu i podnošenje patenta.

To je relativno lak mehanizam i nije preskup. Međutim, sadržaj patenata je često visoko-tehnički i naučni. Pored toga, stvarna izrada patenta zahteva specifičnu stručnost. Drugim rečima, uvek je neo-

U slučaju nedoumica, informacije i smernice o načinu prijavljivanja patenta na Kosovu mogu se dobiti kontaktiranjem IPA-e.

Zaštita patenata u inostranstvu

Ako nosilac patenta sa Kosova ili lokalni biznismen želi da zaštiti svoj pronalazak u velikom broju zemalja, trenutno glavno rešenje je podnošenje pojedinačnih prijavi patenata u svim zemljama od interesa. To podrazumeva podnošenje različitih prijavi, na svim relevantnim jezicima, domaćim kancelarijama za zaštitu intelektualne svojine, u skladu sa domaćim normativnim okvirima i, nažalost, regrutovanje lokalnog patentnog agenta u svakoj zemlji da podnese patent u njihovo ime. To je zato što razni nacionalne kancelarije za intelektualnu svojinu prihvataju samo vezu sa lokalnim stanovništvom i predstavnicima.

Pristup je pomalo glomazan i, ponekad, skup. Međutim, potrebno je kako bi se izbeglo rizikovanje da konkurenti kopiraju vaš izum i neprimereno koriste vaš patent.

Sa druge strane, postoje još dva rešenja koja se mogu pokazati korisnima i jeftinijima. Međutim, postoje određena ograničenja u njihovoj upotrebi.

A. Sistem ugovora o patentnoj saradnji (PCT) za međunarodnu registraciju патената.

PCT sistem je jednostavan, jeftiniji, efikasan centralizovan postupak kojim upravlja WIPO; jedinstveno mesto za vlasnike патената koje mogu podneti zaštitu na brojnim izvoznim tržištima. PCT sistem omogućava nosiocima патената da dobiju zaštitu podnošenjem jedne prijave na jednom jeziku (uključujući engleski) sa naknadama u jednoj valuti (švajcarski franak) u do 153 zemlje, bez potrebe da imenuju lokalnog IP agenta u svim zemljama.

Nažalost, PCT sistem je „zatvoren“ sistem: to jest mogu ga koristiti samo ljudi i kompanije koji:

1. Su državljani jedne od zemalja PCT unije; ili
2. Imaju prebivalište ili boravak u nekoj od tih zemalja; ili
3. Poseduju stvarno i efikasno komercijalno ili industrijsko preduzeće u nekoj od zemalja članica PCT unije.

Kosovo do sada nije članica PCT-a. To znači da, nažalost, zasad takav sistem mogu koristiti samo stanovnici Kosova i preduzeća koja ispunjavaju jedan od gore navedenih zahteva (kao što je, na primer, sedište ili filijala u državi članici PCT-a , kao što je Albanija koja je članica od 1995).

Informacije o PCT-u, kao i formulari i postupci za podnošenje međunarodne prijave mogu se naći na: PCT – The International Patent System (wipo.int)

PCT postupak deluje na sledeći način:

- a.** Prvo, međunarodna prijava mora biti podneta za WIPO (ili alternativno nacionalnom zavodu za patente države članice PCT unije);
- b.** Ova aplikacija može biti samo na jednom jeziku (na primer na engleskom)
- c.** Aplikacija treba da bude u skladu sa jednim skupom formalnih zahteva (čak i ako se zaštita traži u najviše 153 zemlje).
- d.** „Međunarodno telo za pretragu“ (ISA) ispitaće novinu pronalaska i proizvešće izveštaj koji sadrži moguće dokumente iz prethodne tehnike koji mogu sprečiti registraciju predložene prijave патента.
- e.** Obično se objavljuje 18 meseci nakon podnošenja prijave.

- f.** Podnosioci zahteva mogu zatražiti drugi i detaljniji izveštaj o međunarodnoj pretrazi.
- g.** Na osnovu rezultata ovih izveštaja, patent se može dobrovoljno izmeniti.
- h.** U ovoj fazi, podnosioci zahteva mogu zatražiti međunarodno preliminarno ispitivanje kako bi analizirali sve suštinske aspekte prijave (to jest: novina, inventivni nivo i industrijska primenljivost).
- i.** Tek kada se podnosilac prijave uveri da je prijava patenta u principu validna, u „nacionalnu fazu“ se može ući kod nacionalnih službi za intelektualnu svojinu zemalja u kojima se traži zaštita. Tek u ovom trenutku će se tražiti prevodi i moraće se platiti nacionalne takse.
- j.** Čitav postupak se obično odvija 30 meseci od datuma podnošenja prijave.

Veoma sveobuhvatan Vodič za upotrebu PCT-a dostupan je na: [The PCT Applicant's Guide \(wipo.int\)](http://www.wipo.int)

B. Evropski sistem patenata

Putem ove regionalne rute, podnosioci zahteva za patent mogu zaštititi svoje pronalaskе, na osnovu jedne pojedinačne prijave, u oko 40 zemalja Evropske patentne konvencije - EPC (to jest: 27 zemalja EU, druge evropske zemlje i neke države koje su zaključile produženje i sporazume o validaciji sa EPO - pogledajte listu zemalja na: [EPO - Home](http://www.epo.org)).

Ovo je centralizovana, isplativa procedura koja vam uštedi vreme i koju vodi Evropska kancelarija za patente (EPO). Podnosioci zahteva mogu da odaberu zemlje u kojima žele da dobiju zaštitu. Službeni jezici su engleski, francuski ili nemački. Jednom kada ih EPO odobri, patenti imaju iste pravne efekte kao i nacionalni patenti u svakoj zemlji za koju su priznati. EPO sistem zasnovan je na jednom postupku prijavljivanja i dodeljivanja patenata. Međutim, ishod nije jedan jedinstveni patent za sve relevantne zemlje, već snop nacionalnih patenata, koji će se morati sprovoditi odvojeno.

Ovaj regionalni sistem mogao bi biti od posebnog interesa za stanovnike i kompanije sa Kosova jer je evropski sistem patenata otvoren za svakoga.

Međutim, s obzirom na to da prijavljivanje patenata može skupo koštati, potencijalni podnosioci prijava bi trebalo da preferiraju EPC sistem samo kada nameravaju da zaštite svoje pronalaskе u najmanje 4 zemlje članice.

Postupak za podnošenje i dobijanje evropskog patenta je sledeći:

- a.** Obično postupak za dobijanje zaštite započinje nacionalnim podnošenjem prijave domaćoj kancelariji za intelektualnu svojinu.
- b.** Podnosioci zahteva imaju zatim dvanaest meseci od datuma prvog podnošenja zahteva za zaštitu istog pronalaska u drugim zemljama EPC sistema. Ako to učine, njihova evropska prijava patenta može zahtevati prioritet ranije nacionalne prijave, a njeni efekti će se odraziti na datum prvih domaćih prijavi.
- c.** Evropske prijave mogu se podneti putem Interneta, poštom ili faksom ili lično dostaviti pri Evropskoj kancelariji za patente (EPO) u Minhenu, Berlinu ili Hagu ili u IP kancelariji bilo koje države ugovornice.
- d.** EPO će proveriti da li su uz prijavu dostavljene sve potrebne informacije i dokumenti, tako da se može odrediti datum podnošenja.
- e.** Zatim EPO sprovodi ispitivanje „formalnosti“ kako bi potvrdio usaglašenost sa određenim formalnim zahtevima (na primer format i sadržaj prijave, mogući prevod, moguće imenovanje predstavnika ako je potrebno, plaćanje naknada itd.).
- f.** Paralelno, EPO kreira izveštaj o evropskoj pretrazi, navodeći sve reference i dokumente koji mogu biti relevantni za procenu novine i inventivnog koraka predloženog pronalaska. Takav izveštaj se šalje podnosiocu zahteva, zajedno sa preliminarnim mišljenjem o tome da li pronalazak može biti patentiran.
- g.** Prijava/aplikacija se objavljuje 18 meseci nakon datuma podnošenja (ili datuma prioriteta). Od objavljivanja, evropska prijava patenta uživa privremenu zaštitu u zemljama naznačenim u prijavi.
- h.** Podnosioci prijava imaju šest meseci od datuma objavljivanja da odgovore na zapažanja ispitivača i da odluče da li će nastaviti sa njihovom prijavom zahtevanjem suštinskog ispitivanja.

i. Ako zatraže suštinsko ispitivanje, EPO ga sprovodi kako bi potvrdio da li predložena prijava ispunjava sve zakonske zahteve predviđene Evropskom konvencijom o patentima.

j. Ako je to slučaj, patent se dodjeljuje. Kao što je pomenuto, ovo nije unitarno pravo, već snop nacionalnih prava. To podrazumeva da u nekim državama ugovornicima patent mora biti potvrđen (uključujući i moguće prevođenje zahteva) da bi bio izvršan.

k. Ako se odobri, treće strane (obično konkurenti podnosioca prijave) mogu se usprotiviti patentu u roku od devet meseci od datuma kada je pominjanje spomenuto u Evropskom patentnom biltenu.

Informacije o ovom sistemu mogu se naći na: EPO - Home. Informacije o načinu prijavljivanja patenta pomoću EPO sistema mogu se naći na: EPO - Applying for a patent

Deo IV

Zakonodavni okvir

1. Zakon:

- Zakon o patentima, 04/L-029
- Zakon o izmenama i dopunama zakona 04/L-029 o patentima, 05/L-039

2. Odabrano sekundarno zakonodavstvo:

- Administrativno uputstvo o postupku registracije patenata, MTI-13/2016
- Administrativno uputstvo za administrativne takse za objekte u industrijskoj svojini, MTI-10/2016
- Administrativno uputstvo o ovlašćenim predstavnicima u oblasti industrijske svojine, MTI-6/2018

Deo V

Komercijalizacija i primena patenata

Komercijalizacija patenata

Komercijalizacija patentnih prava potencijalno bi mogla postati vrlo unosan poslovni model za vlasnika patenta. Značajna prednost patenata, kao i bilo kojih drugih prava intelektualnog vlasništva, je u tome što su nematerijalni i kao takvi mogu biti licencirani više puta, istovremeno, kroz niz ugovornih aranžmana radi maksimiranja profita.

Na primer, vlasnik patenta može da odluči da ovlasti drugog igrača na tržištu (npr. Druga kompanija, možda u inostranstvu ili kompanija kod kuće koja ne predstavlja konkurenciju) da koristi svoje pronalaskе putem ugovora o licenciranju u zamenu za plaćanje autorskih prava. Ovaj model bi se mogao ponoviti u mnogim zemljama, sa očiglednim pozitivnim posledicama u pogledu ekonomskog povrata.

Međutim, preduslov za uspešnu eksploataciju i komercijalizaciju patenata je dobro sastavljen ugovor o licenciranju ili prenosu tehnologije. Prema ovoj vrsti ugovora, vlasnik patenta daje dozvolu trećim stranama da koriste svoj izum određeno vreme, za određeni cilj, za određenu zemlju ili region i pod dogovorenim uslovima.

Licenciranje povlači značajne prednosti za vlasnika patenta:

- Primaće prihod u obliku naknada za licence i honorare.
- Moći će da iskoristi lokalno znanje, mrežu i stručnost različitih korisnika licence i njihov kapacitet da uvedu potrebne adaptacije koje mogu olakšati prodor na njihova lokalna tržišta, a možda čak i poboljšati svoje inovativne proizvode.

Sa druge strane, privrednici na Kosovu koji možda nemaju često značajna finansijska sredstva za izvođenje opsežnih istraživanja i razvoja kako bi došli do novog pronalaska, mogu jednostavno identifikovati relevantne tehnologije obuhvaćene patentima u vlasništvu trećih lica i sklopiti ugovor o licenci (kao vlasnici licence) sa kojima će biti ovlašćeni za upotrebu patentiranog pronalaska.

U svakom slučaju, komercijalizacija patenata zahteva sastavljanje prilično složenih ugovora o licenciranju i sporazuma o prenosu tehnologije kojima bi trebalo da se bave iskusni pravnici.

Kršenje patenata i pravni lekovi

Ovaj odeljak sadrži praktične sugestije u slučaju da patenti kopiraju, krše ili krše prava trećih lica, kod kuće ili u inostranstvu, bilo u dobroj ili lošoj veri.

Pre svega, vlasnici patenata treba da se ponašaju kao „psi čuvari“ i da neprestano nadgledaju moguća kršenja svojih izuma od strane trećih lica. U svom svakodnevnom poslu često su svesni šta konkurenti rade i svih mogućih kršenja prava intelektualnog vlasništva.

Parnični postupak treba držati kao krajnje sredstvo, jer može potrajati dugo i povremeno je njihov ishod nepredvidljiv. Jednostavno pismo u vidu poruke „prestanite i odustanite“ možda je dovoljno da okonča kršenje zakona. Ako ovo ne dovede do rešenja aktivnosti koja krši autorska prava, vlasnici patenata mogu pokušati da postignu van-sudsko rešenje putem pregovora. Ako i ovaj napor propadne, mogu se obratiti uslugama profesionalnog medijatora, koji bi mogao olakšati postizanje zadovoljavajućeg sporazuma za obe strane. Konačno, u nekim slučajevima sudski sporovi ostaju jedina održiva opcija za postizanje pravde.

WIPO upravlja posebno pogodnim i prilagođenim ADR sistemom za IP. Za više informacija pogledajte sledeću veb stranicu: <http://www.wipo.int/amc/en/>.

Očigledno je da bi samo iskusni pravnici trebali izvršiti gore navedene korake.

U pogledu pravnih lekova, kosovski zakonodavni okvir (poglavlje XVII iz Zakona o patentima) predviđa sledeće građanske lekove za sprovođenje patentnih prava:

1. Zahtev za prekidom kršenja (član 113).
2. Isporuka, zaplena i uništavanje proizvoda koji su nastali ili su stečeni kršenjem patenta, kao i predmeti, oruđa i alati koji se pretežno koriste u proizvodnji proizvoda koji krše patent, na štetu prekršioca (član 114).

3. Zahtev za naknadu štete: zahtevanjem isplate ili naknade koja je jednaka onoj koju bi imali u slučaju da je potpisan ugovor o licenci ili koristi koju je prekršilac stekao u skladu sa opštim pravilima o nepravednom bogaćenju (član 115).
4. Objavljivanje presude suda kojom se potvrđuje kršenje patentnih prava u javnim medijima, na štetu učinioca (čl. 116).
5. Zahtevanje davanja informacija o poreklu i distributivnoj mreži proizvoda koji krše patent (član 119).
6. Preliminarne mere: privremene mere u cilju zaustavljanja ili sprečavanja kršenja, a naročito: a) nalog o zaustavljanju akcije kršenja patenta protivničke strane i b) naložene zaplene ili uklanjanja proizvoda sa tržišta, koji su suprotni zakonu (član 120).
7. Privremene mere za očuvanje dokaza (član 121).
8. Kaznene mere, u obliku novčanih kazni (član 125).

Sa druge strane, kao što je već pomenuto, kosovski privrednici treba da budu izuzetno oprezni da ne krše patente koji su registrovani i zaštićeni na Kosovu (i u bilo kojoj drugoj zemlji u kojoj posluju), u protivnom se protiv njih mogu usvojiti sve gore navedene mere i sankcije. Drugim rečima, ako žele da koriste pronalazak, inovativan postupak ili proizvod koji je zaštićen patentom, treba da se uvere da imaju ovlašćenje legitimnog vlasnika patenta: zato pažljivo!

Deo VI

Finalne alatke

Kako dobiti pomoć/kontakti

Ministarstvo Industrije, Preduzetništva i Tregovine
Ul. Arbënor e Astrit Dehari", br: 21, Bolničko naselje, 100000 Priština, Kosovo
Telefon: +381 38 200 36 554

Spisak eksperata koji bi vam mogli pomoći na polju patenata potražite ovde: <https://kipa.rks-gov.net/desk/inc/media/82A702F3-9598-4AF3-8C5D-38908D27604D.pdf>

Korisne veb stranice

- Kosovo IP agencija: kipa.rks-gov.net
- EUIPO: EUIPO - Home (europa.eu)
- EPO: <http://www.epo.org/>
- WIPO: www.wipo.int
- WIPO SME sektor: www.wipo.int/sme
- WIPO Centar za arbitražu i posredovanje: <http://arbiter.wipo.int>
- TMClass: <http://tmclass.tmdn.org/ec2/>
- M View: <https://www.tmdn.org/tmview/welcome>
- WTO: <http://www.wto.org>
- Direktorijat IP kancelarija širom sveta: <http://www.wipo.int/directory/en/urls.jsp>
- International Patent Association (INTA): <http://www.inta.org>
- IP Panorama: <https://www.wipo.int/sme/en/multimedia/>

Ovaj priručnik je objavljen uz podršku Evropske unije. Sadržaj ovog priručnika je isključiva odgovornost IBF International Consulting i EPLO i ni na koji način ne predstavlja stavove Evropske unije.

© IPR Project Kosovo
Oktobar, 2021
Priština, Kosovo

IPRproject

Intellectual Property Rights Project

Rr. "Johan V. Hahn",
10000 Priština, Kosovo
Tel: 038 726 688

 IPRKosovo

